

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ

ОСВІТНЬОЇ АНАЛІТИКИ
Державна наукова установа

РЕФОРМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

III МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

EDUCATION REFORM IN UKRAINE. INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT

III INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

COLLECTION OF ABSTRACTS

2021

iea.gov.ua

**Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики»**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
State Scientific Institution «Institute of Educational Analytics»**

**Збірник тез доповідей
III Міжнародної науково-практичної конференції
«РЕФОРМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ.
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»**

28 жовтня 2021 року

м. Київ, Україна

**Book of Abstracts
of the III International Scientific and Practical Conference
«EDUCATION REFORM IN UKRAINE.
INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT»**

October 28th, 2021

Kyiv, Ukraine

Рекомендовано до друку Вченою радою
Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики»
(протокол № 7 від 03 листопада 2021 р.)

Редакційна колегія:

С. Л. Лондар, доктор економічних наук, професор – головний редактор;
О. Я. Денисюк – заступник головного редактора;
А. О. Литвинчук, кандидат економічних наук – заступник головного редактора;
Г. М. Терещенко, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник – заступник головного редактора;
Н. Б. Пронь, кандидат економічних наук – відповідальний секретар.

Відповідальний за випуск: А. Б. Нефедов

Редактор: І. А. Книш

Реформа освіти в Україні. Інформаційно-аналітичне забезпечення : збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (наукове електронне видання), 28 жовт. 2021 р. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2021. 360 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції «Реформа освіти в Україні. Інформаційно-аналітичне забезпечення», що присвячені висвітленню актуальних проблем розвитку освіти і науки в Україні, а також пошуку шляхів розвитку перспективних інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення науково-освітньої діяльності.

Збірник тез доповідей розміщено у вільному доступі на сайті ДНУ «Інститут освітньої аналітики» в рубриці «Матеріали комунікаційних заходів» (2021 рік).

Автори несуть повну відповідальність за зміст і достовірність матеріалів, що публікуються, дотримання загальноприйнятих принципів наукової етики, відсутність плагіату у своїх тезах.

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

© Автори, 2021

© ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2021

Recommended for publication by the Academic Council
of the State Scientific Institution «Institute of Educational Analytics»
(Protocol № 7 of 03.11.2021).

Editorial board:

Sergiy Londar, Dr. Sc. (Economics), Professor – editor-in-chief;
Oksana Denysiuk – deputy editor-in-chief;
Andrii Lytvynchuk, Ph. D. (Economics) – deputy editor-in-chief;
Hanna Tereshchenko, Ph. D. (Economics), senior research fellow – deputy editor-in-chief;
Natalia Pron, Ph. D. (Economics) – executive secretary.

Responsible for the issue: Andrii Nefedov

Editor: Iryna Knysh

Education Reform in Ukraine. Information and Analytical Support: Book of Abstracts of the III International Scientific and Practical Conference (electronic scientific publication), October 28th, 2021. Kyiv : SSI «Institute of Educational Analytics», 2021, 360 p.

Book of Abstracts contains materials of participants' reports of the III International Scientific and Practical Conference «Education Reform in Ukraine. Information and Analytical Support» highlighting the current problems of the development of education and science in Ukraine, as well as the development of promising information and communication technologies to facilitate scientific and educational activities.

The conference materials are available on the website of the SSI «Institute of Educational Analytics» under the heading «Materials of communication events» (2021).

Responsibility for the content and reliability of published materials, the compliance of general scientific ethics principles, the absence of plagiarism lies entirely with the authors.

The editorial board does not always share the position of the authors.

© Authors, 2021

© SSI «Institute of Educational Analytics», 2021

Євстафієва Ю. М., Бучковська В. І. ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНІ У ЗВ'ЯЗКУ З ПАНДЕМІЄЮ	289
Косенко С. В., Гаврилів Г. М., Гайошко О. Б., Матвійків Т. І. ОПТИМІЗАЦІЯ МЕТОДИК НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ- СТОМАТОЛОГІВ В УМОВАХ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ	293
Ярмошук І. Р., Когут В. Л., Грекуляк В. В. ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ- СТОМАТОЛОГІВ ДО НАВЧАННЯ	296
Боднарук Ю. Б., Ярмошук І. Р., Ільницька О. М., Тарнавський П. В. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА ФАХОМ «СТОМАТОЛОГІЯ».....	298
Читаєва К. Г., Булгаріна Л. Г. МОНІТОРИНГ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМИ КАДРАМИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	300
Остап'юк Я. І., Миронов Ю. Б. ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ТУРИСТИЧНИХ КАДРІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	304
Вертепна К. О. РОЛЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПІДГОТОВЦІ СУДОВИХ ЕКСПЕРТІВ.....	307
Штепура А. П. ГОТОВНІСТЬ СТУДЕНТІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЄДНІСТЬ МОТИВАЦІЙНИХ, КОГНІТИВНИХ, РЕФЛЕКСИВНИХ І ТЕХНОЛОГІЧНИХ КОМПОНЕНТІВ	309
Титарчук М. В. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	312
Чепелєв А. А. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	315
Годованюк А. В., Гончарук К. В. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПОЛКУЛЬТУРНОГО КОМУНІКАТИВНО- ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	318

Секція 8. ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ

Самойленко О. А. ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	321
Авшенюк Н. М., Аніщенко О. В. ПРОФЕСІЙНИЙ СТАНДАРТ АНДРАГОГА: КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ВИМІР	324
Danyleichuk R., Petryshyn R., Shostakivskyi I., Yatsiuk O. THE MAIN DIRECTIONS OF IMPROVING THE BUSINESS EDUCATION SYSTEM IN UKRAINE.....	327
Радомський І. П. ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЄКТУВАННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ НАЛАГОДЖЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОСВІТИ І СУСПІЛЬСТВА.....	330
Городянська Л. В. ВІДТВОРЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА.....	332
Шкіренко О. В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДУХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЦІННОСТЕЙ УЧАСНИКІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	336
Дмитренко Н. І. ПІДВИЩЕННЯ АКТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ШЛЯХОМ КОЛАБОРАТИВНОГО ПІДХОДУ ТА ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ.....	339

Городянська Л. В.

кандидат економічних наук, доцент, член-кореспондент АЕН України, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії проблем фінансового забезпечення військ (сил) Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4482-1690>; Scopus ID: 56529623300

ВІДТВОРЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА

Інтелектуальний потенціал, поліпшення якості котрого пов'язане з рівнем освіти людини, є визначальною категорією в умовах інноваційної трансформації підприємства та виходу його із кризи. Основою організації інноваційної діяльності на підприємстві є залучення до виробничого процесу нових технологій, опанування якими потребує підвищення рівня знань персоналу. Зміна якості інтелектуального потенціалу персоналу відбувається в процесі його відтворення інтенсивним шляхом та реалізується завдяки низці заходів, що спрямовані на підвищення освітнього рівня працівників, їхньої кваліфікації, фізичних і розумових здібностей тощо.

Розроблення ефективних заходів протидії загрозам і ризикам зовнішнього та внутрішнього середовища на макро- й мікрорівні передбачає врахування інноваційних засад розвитку суспільства та прогнозування рівня відтворення інтелектуального потенціалу людини. Це вимагає уточнення напрямів відтворення останнього, формування системи показників та створення моделі оцінювання рівня відтворення інтелектуального потенціалу людини на інноваційному підприємстві.

Метою дослідження є уточнення напрямів відтворення інтелектуального потенціалу людини в контексті інноваційних трансформацій на підприємстві.

Досягнення мети передбачає:

- розроблення пропозицій щодо структури відтворення інтелектуального потенціалу людини;
- уточнення інноваційної моделі відтворення інтелектуального потенціалу персоналу на підприємстві.

Зазвичай на формування рівня конкурентоспроможності будь-якої країни впливають, окрім іншого, євроінтеграційні і глобалізаційні процеси. Отримання «економічної вигоди у вигляді сталого зростання й конкурентної економіки» [1] належить державній політиці у сфері освіти та науки. Водночас питання підвищення конкурентоспроможності країни (макрорівень) і підприємства (мікрорівень) пов'язані з інноваційними перетвореннями й посиленням вимог до формування відповідного рівня інтелектуального потенціалу людини. Поліпшення якості інтелектуального потенціалу безпосередньо пов'язане з рівнем освіти людини, можливостями втілення нею принципу «навчання протягом усього життя».

Підґрунтям підвищення конкурентоспроможності та економічного розвитку країни є заходи з реформування освіти, націлені на забезпечення належного рівня

підготовки фахівців. Огляд нормативної й наукової літератури [1–6] показав, що одним із ключових напрямів реформування освіти та науки в Україні є якість професійної підготовки людини. Така підготовка має ґрунтуватися на процесах адаптації до європейських вимог із урахуванням національних очікувань до рівня якості інтелектуального потенціалу людини. Серед низки питань важливою є оцінка компетентностей, яких необхідно набути людині в результаті завершення освітньої програми з урахуванням вимог інноваційної економіки та потреби в підвищенні конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Розвиток інноваційної економіки супроводжується посиленням взаємодії науки, технології й виробництва, що забезпечує ефективність механізмів інноваційних процесів [3, с. 9]. У цьому сенсі Ю. М. Рашкевич [6, с. 24] ставить такі слушні запитання: чи є вибрані підходи достатньо різноманітними, творчими/інноваційними? та чи є методологія оцінювання компетентностей для вказаних результатів навчання?

Дослідження [7, с. 23] засвідчило, що інтелектуальний потенціал персоналу є ключовою економічною категорією, особливо в контексті участі людини у виробничій діяльності підприємства. Неможливо уявити організацію будь-якої господарської діяльності підприємства без залучення економічних ресурсів, особливо тих, що здатні до відтворення. Сукупне використання у виробничому процесі інтелектуальних ресурсів разом із засобами праці (або необоротними матеріальними й нематеріальними ресурсами), з позиції економічної теорії, є продуктивними силами. Заходи з відтворення якості інтелектуального потенціалу людини безпосередньо впливають на підвищення конкурентоспроможності будь-якого підприємства та вартість його внутрішньо створеного гудвілу [8]. Саме тому в умовах інноваційної трансформації економіки актуальним є формування структури відтворення інтелектуального потенціалу людини.

Спираючись на праці [5; 6; 7, с. 213–216], сформовано структуру відтворення інтелектуального потенціалу людини за трьома напрямками (рисунок).

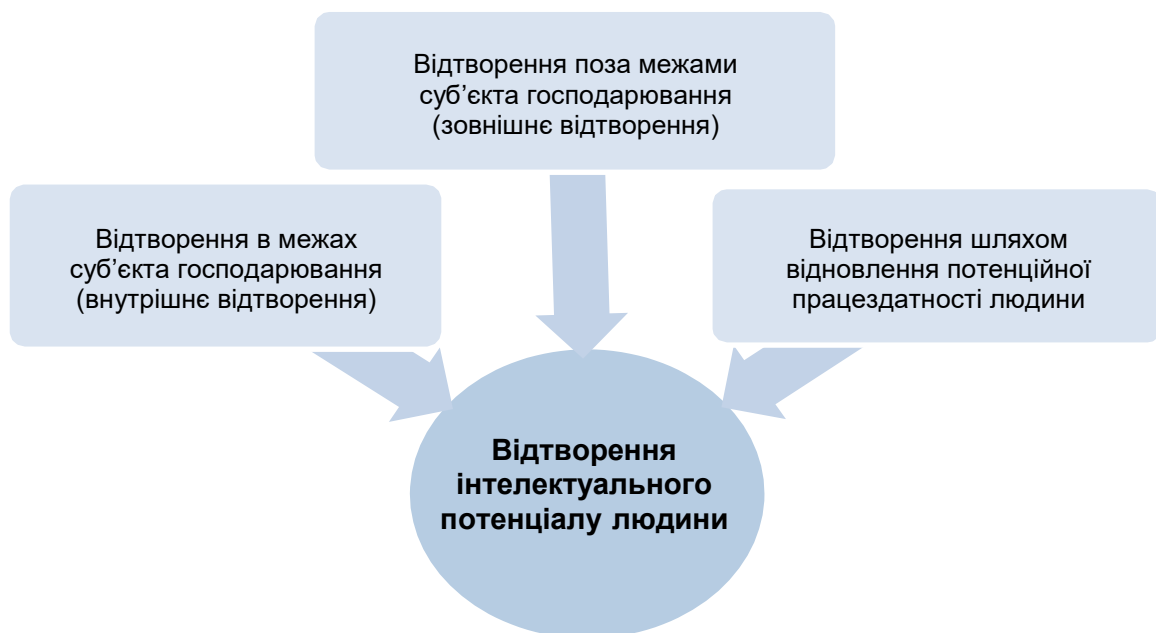

Рисунок. Структура відтворення інтелектуального потенціалу людини
Побудовано автором за: [5–7].

Вибір керівництвом підприємства одного із пріоритетних напрямів відтворення якості інтелектуального потенціалу фахівця визначається згідно з обраною стратегією та залежить від потенційних можливостей розвитку інноваційної діяльності на підприємстві. Розкриємо сутність кожного з напрямів відтворення інтелектуального потенціалу людини.

Внутрішнє відтворення передбачає проведення заходів щодо мотивування фахівця до активізації внутрішньої підготовки: формування та поліпшення ним професійно важливих рис – творчого мислення, кваліфікації, навичок. Їх розвиток сприятиме забезпеченню можливості ефективного залучення фахівця до інноваційної діяльності, зростанню продуктивності і якості його праці при створенні та/або впровадженні нового проєкту.

Зовнішнє відтворення передбачає проходження людиною певної підготовки й розвиток у неї відповідних фахових компетентностей. Напрямами такої підготовки є професійні курси, навчання в закладах професійної освіти (училищах, технікумах, університетах).

Відтворення потенційної здатності людини (працездатності) передбачає можливість відновлення тимчасового зниження працездатності після виснаження в результаті виконання роботи на підприємстві. Відтворення працездатності людини, що працює, зазвичай досягається завдяки тривалому відпочинку та іншим заходам із відновлення її фізичної працездатності.

Проведене дослідження дає змогу запропонувати таке визначення дефініції «інноваційна модель»: *інноваційна модель відтворення інтелектуального потенціалу персоналу на підприємстві* – це система пріоритетів, стратегій, механізмів та показників, які дозволять оцінити можливості зростання інтелектуального потенціалу людини та прогнозувати бажаний рівень його відтворення з метою впровадження інновацій на підприємстві.

Оцінка прогнозного рівня інноваційного відтворення економічних ресурсів у контексті інноваційної діяльності підприємства проводиться за самостійно визначеним стратегічним напрямом відтворення об'єктів економічних ресурсів. Зокрема, підприємству запропоновано обирати напрям відтворення інтелектуального потенціалу персоналу відповідно до власної стратегії з використанням запропонованої автором структури (див. рисунок).

Таким чином, за результатами дослідження запропоновано структуру відтворення інтелектуального потенціалу людини, яка може бути покладена в основу побудови інноваційної моделі оцінювання рівня відтворення інтелектуального потенціалу людини. Така модель дасть змогу прогнозувати бажаний рівень відтворення в процесі реалізації стратегії інноваційного розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. Реформа освіти та науки. *Урядовий портал*: вебсайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti> (дата звернення: 24.09.2021).

2. Цілі сталого розвитку та Україна. *Урядовий портал*: вебсайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina> (дата звернення: 24.09.2021).

3. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти : монографія / Є. І. Масленніков та ін. Херсон, 2016. 854 с.
4. Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року. *Україна* : вебсайт. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/sustainable-development-report/the-2030-agenda-for-sustainable-development.html> (дата звернення: 24.09.2021).
5. *Захарченко В. М., Міусов М. В., Парменова Д. Г.* Рамки кваліфікацій у Європейському освітньому просторі : посібник. Одеса : НУ «ОМА», 2017. 88 с. URL: http://onma.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Qualifications-Frameworks-in-European-Education-Area_ONMA.pdf (дата звернення: 24.09.2021).
6. *Рашкевич Ю. М.* Болонський процес та нова парадигма вищої освіти : монографія. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2014. 168 с.
7. *Городянська Л. В.* Відтворювані економічні ресурси: теорія та методологія обліку і аналізу : монографія. Київ : КНЕУ, 2013. 259с.
8. *Городянська Л. В.* Гудвіл та відтворювані інтелектуальні ресурси. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. № 5. С. 42–49.